

Un Tomb

Masquefa - Setembre 2004

"PIXAFOCS I CAGASPURNES" 10 ANYS CREMANT

La màgia de la flama, va convertir el foc en un punt hipnòtic, representant de tot allò que s'escapava de la raó humana, al seu voltant, l'home va trobar llum, escalf i cuina. En l'imaginari col·lectiu de les primeres civilitzacions paganes sorgeix la figura canalitzadora de tot el seu misteri: El Diable, aquest apareix com un ésser soterrat, amo i senyor de les flames, representant les forces de la natura en els antics rituals del culte a la fertilitat.

El cristianisme i la seva expansió, varen convertir el diable en un ésser espiritual rebel a l'autoritat divina i enemic de Deu, sempre disposat a temptar a l'home. La presència del Diable i de Sant Miquel és una constant en els entremesos escrits entre els segles XV i XVI, però no serà fins a la segona meitat del segle XVIII, que els Diables es manifesten amb les funcions típiques de les festes actuals. De mica en mica, va desapareixent el to moralitzador dels versots i es va imposant el to satíric i crític envers les autoritats i l'ordre establert tal com es fa avui dia.

Els balls de Diables que avui trobem en diferents festes majors tenen el seu origen en les festivitats medievals com a representació teatral de la lluita entre el bé i el mal. Són una manifestació de folklore popular català que antigament només era present en comarques com el Penedès, el Garraf, el Camp de Tarragona, la Conca de Barberà i el Priorat. No serà fins a la dècada dels anys 70 i 80 del segle XX, quan comencen a organitzar-se i expansionar-se els Diables per tot el territori. En l'actualitat, s'han creat nombroses colles, moltes d'elles en comarques on no n'hi havia gaire tradició, com és el cas del Baix Llobregat, el Vallès, o l'Anoia.

A Masquefa concretament fan un primer intent d'aparèixer l'any 1989, un grup de joves masquefins varen fer els primers passos per constituir una Colla de Diables local, el nom que van triar eraPRRT COM SONA. Per diverses raons el projecte no va acabar de rutllar en aquells moments, però ells amb la seva il·lusió van posar les primeres pedres perquè a Masquefa hi hagués una Colla de Diables.

En aquells temps els Diables de Castellbisbal i els de Piera venien a Masquefa per fer els correfocs i això divertia molt el jovent masquefí. Bona part d'aquells joves, van continuar treballant amb il·lusió per organitzar una colla local, amb la col·laboració de la Junta de l'Alzinar d'aleshores finalment van fer la seva primera aparició pels carrers de Masquefa amb una Colla de Diables pròpia i autòctona, aquest cop el nom que van triar va ser el de PIXAFOCS I CAGASPURNES.

El 22 de juliol, dia de Santa Magdalena, amb un bon sol, la Cobla Montgrins feia la tradicional Passada amb els diversos estaments i grups de Masquefa. Després de la missa de Perosi i els Goigs de Santa Magdalena cantats per la Coral de l'Alzinar, el Seguici s'adreçava cap a la Plaça de l'Estació, els tabalers l'esperaven al davant de La Caixa i els Diables al començament del carrer de les escoles, els quals acabaren d'acompanyar la comitiva... Tot seguit els Diables es presentaven en societat mitjançant el Fabulari de l'any 1993. L'estiu del mateix any fins i tot es van atrevir a fer dues sortides fora de Masquefa, una al Badorc i l'altre a Sant Sadurní d'Anoia.

Entre els anys 1993 i 1994 van existir com una de les diferents seccions de la Societat Recreativa de l'Alzinar, però en una de les seves reunions van decidir establir-se com una entitat amb estatuts propis, tot i que durant els primers anys, no van desvincular-se del tot de l'Alzinar.

L'Acta Fundacional va ser constituïda en un dia emblemàtic, l'onze de setembre del 1994, pel que fa a la història de Masquefa, curiosament el Coro de la Unió Masquefense, també va establir el seu reglament intern un onze de setembre de l'any 1903.

Però els Pixafocs i Cagaspurnes van triar aquesta data històrica per commemorar el correfoc més gran que s'ha fet mai a la ciutat de Barcelona i que va organitzar un Dimoni anomenat Felip l'any 1714, sens dubte un dels Diables més temuts que han passat mai per Catalunya.

L'Alzinar els va proporcionar el primer local per deixar el material a l'Estació de Masquefa. Aquest espai es va ocupar poc temps, després es van establir en els locals al costat del cinema; en els primers temps, no disposaven ni tan sols d'un carro per portar el material pirotècnic i portaven els petards en uns sacs i dos farcells militars. A la fusteria Matas es van fer les maces per poder cremar els primers carretons, i un grup de timbalers animava les sortides. Els començaments sempre costen una mica però gràcies a la imaginació del grup s'anaven resolent els problemes.

Entre 1994 i el 1999, es van succeir fins a tres juntes directives en aquells temps hi havia molts problemes en el transport de la pirotècnia, els petards es compraven a Canyelles i l'empresa de transport que els portava, només arribava fins a la carretera nova, on s'havia d'anar a recollir el material pirotècnic en algun cotxe particular. Va ser una època en què només es feien els correfocs a Masquefa per Sant Isidre i per la Festa Major i el material es guardava a l'antic escorxador situat al correló de l'església.

En aquell temps, es va incorporar un element molt important, "el carretó" de la pirotècnia, la colla de Diables li van canviar les rodes i li van fer alguns retocs, com per exemple la col·locació d'una forca mitjana; encara avui dia el carretó existeix, malgrat l'incendi que va patir durant l'última Festa Major.

L'any 1999, es va produir una renovació i reactivació dels Pixafocs i Cagaspurnes amb la incorporació de nous membres, que van donar pas a una nova etapa d'estabilitat que es manté fins avui. Durant aquests darrers anys s'ha incrementat el nombre de diables i diablesses, s'han projectat les accions de la Colla de Diables de Masquefa cap a altres viles, s'ha renovat el vestuari, s'han canviat alguns timbals i s'ha creat un nou personatge dins del món del bestiar català..., el Bufut, un drac del qual ben aviat es parlarà arreu. Entre els anys 2003 i 2004 han organitzat tot un seguit d'actes per celebrar el seu desè aniversari que culminaran l'onze de setembre amb la trobada de Foc-rock, on el foc i la música faran acte de presència en una nit "diabòlica".

Per molts anys!!!

Xavier Pérez Fornés

Fonts bibliogràfiques:

LA FURA, núm. 579/580, agost-setembre 1993

REVISTA "LO VERTADER MAQUEFÍ", núm. 12, juny-juliol 1989

REVISTA "NOSALTRES", (III època), desembre 1993